
Kütüphane, Arşiv ve Müze Araştırmaları Dergisi

Library, Archive and Museum Research Journal

e-ISSN: 2718-0832

Cilt/Volume: 5, Sayı/Issue: 2 (2024), 213-227
<https://dx.doi.org/10.59116/lamre.1470243>

İnceleme Makalesi – Review Article

Geliş Tarihi / Received: 18.04.2024 Kabul Tarihi / Accepted: 25.05.2024

Kütüphane Kataloglarının Hibritleşmesi

Hybridization of Library Catalogs

Mustafa BAYTER *

ÖZET

Kataloglar, kütüphane koleksiyonlarını araştırmacıya açan anahtarlardır. Bilgi kaynaklarının belirli bir sisteme göre düzenlenmiş listesidir. Bilgi merkezlerinin mevcudunu ortaya koyan, bilgi kaynaklarının bibliyografik bilgisini gösteren ve bibliyografik bilgilerini belirli bir düzende sıraya koyan düzenlenmiş listeler bütünü olarak tanımlanabilir. Araştırmacıların bilgi kaynaklarına etkin ve verimli bir şekilde erişmelerini sağlamak, aradıkları kaynağı bulmalarını kolaylaştırmak ve koleksiyondaki yayınları veya kaynak formatlarını göstermek, kütüphane katalogunun temel hedefidir. Günümüzde kataloglar, AACR1, AACR2, RDA ve diğer çeşitli ulusal kurallar altında oluşturulan bibliyografik kayıtları içermektedir. Hibrit kataloglama, RDA olmayan bir bibliyografik kaydın, manuel olarak veya otomasyon programı yardımıyla yenilenmesidir. Sonuçta ortaya çıkan bibliyografik kayıt, bir RDA kaydı değil, önceki uygulamaların unsurlarını mevcut RDA uygulamalarıyla harmanladığı hibrit kayıt olarak kabul edilir. Bu çalışma, kütüphanelerin, Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları (AACR) 1 ve 2. basıları gibi daha önceki kataloglama kurallarına göre kataloglanmış eski MARC 21 verilerini RDA'ya göre nasıl uygun hale getirilir ve kütüphane katalogları hibrit kayıtlarının durumunu değerlendirmek için yapılmıştır. Ayrıca çalışmada katalogların hibritleşen durumu, araştırmacılara ve kütüphanecilere ne gibi sıkıntılar yarattığı incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Katalog, Kataloglama, RDA, Hibrit Katalog*

---

*Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, mbayter@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0006-7546-854X>

ABSTRACT

Catalogs are the keys that open library collections to the researcher. It is a list of information sources organized according to a certain system. It can be defined as a set of organized lists that reveal the existence of information centers, show the bibliographic information of information sources, and list the bibliographic information in a certain order. The main goal of the library catalog is to enable researchers to access information resources effectively and efficiently, to make it easier for them to find the resource they are looking for, and to display the publications or resource formats in the collection. Today, catalogs include bibliographic records created under AACR1, AACR2, RDA and various other national rules. Hybrid cataloging is the renewal of a non-RDA bibliographic record, either manually or with the help of an automation program. The resulting bibliographic record is not considered an RDA record, but a hybrid record in which it blends elements of previous applications with existing RDA applications. This study was conducted to evaluate how libraries can bring old MARC 21 data cataloged according to previous cataloging rules, such as the Anglo-American Cataloging Rules (AACR) 1st and 2nd editions, into compliance with RDA and the status of hybrid records of library catalogs. In addition, the study tried to examine the hybridized situation of catalogs and what kind of problems it creates for researchers and librarians.

Keywords: *Catalog, Cataloging, RDA, Hybrid Catalog*

GİRİŞ

Kütüphane katalogları, bilgi kaynaklarının bibliyografik bilgilerinin sunulduğu alandır. Her düzeyde kütüphane kullanıcıları, aradıkları ve kütüphane envanterinde kayıtlı olan kaynakların varlığını kataloglar aracılığıyla teyit edebilmekte, kütüphanelerin düzenleri ise bu katalog kayıtlarına göre sağlanmaktadır. Günümüzde kataloglar, AACR1, AACR2, RDA ve diğer çeşitli ulusal kurallar altında oluşturulan bibliyografik kayıtları içermektedir. RDA ile kataloglanmamış bibliyografik kayıtların yeni kurallara göre hibrit kataloglama yöntemi ile yenilenebilir.

Hibrit kataloglama, RDA olmayan bir bibliyografik kaydın, manuel olarak veya otomasyon programı yardımıyla yenilenmesidir. Hibrit kataloglar, kütüphanelerde kullanılan ve hem geleneksel basılı kaynakları hem de dijital kaynakları tek bir arayüzde birleştiren araçlardır. Bu kataloglar, kullanıcılara kütüphanenin sahip olduğu kitaplar, dergiler, makaleler, elektronik veritabanları ve diğer çevrimiçi kaynaklar hakkında bilgi sağlar.

Hibrit kataloglar, kullanıcıların kütüphane kaynakları arasında arama yapmasını, konuları keşfetmesini ve gerekli bilgileri bulmasını kolaylaştırır. Ayrıca, hem basılı hem de dijital kaynakların aynı platformda birleştirilmesiyle kullanıcılara daha kapsamlı bir bilgi erişimi sağlarlar.

Bu tür kataloglar, kütüphane hizmetlerini geliştirmek ve kullanıcı deneyimini iyileştirmek için önemli bir araç olarak kabul edilir. Özellikle dijital dönüşüm sürecinde, kütüphaneler hibrit katalogları kullanarak kullanıcıların ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilirler.

Amaç ve Metod

Bu çalışmanın amacı, kütüphanelerin, Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları (AACR) 1 ve 2. basıları gibi daha önceki kataloglama kurallarına göre kataloglanmış eski MARC 21 verilerinin RDA'ya göre tanımlanmış kütüphane katalogları ile birleştirilmesi ve hibrit kayıtların oluşturulmasına yol gösterici olmaktır.

Araştırmada, kataloglama ile ilgili bilimsel yayınlar taranmış ve ülkemizde ve dünyadaki kütüphanelerin katalogları “Kataloglama” ve “hibrit kataloglama” terimleriyle taranarak elde edilen bilimsel yayınlardan yararlanılmıştır. Çalışmada “belgesel tarama yöntemi” ve “betimleme yöntemi”nden yararlanılmıştır. Belgesel tarama tekniği; sistemde var olan ve daha önceden oluşturulmuş kayıt ve belgelerin sistematik bir şekilde incelenerek verilerin toplanmasına dayanmaktadır. Yazılı kaynaklar çerçevesinde belgesel tarama tekniği belirli bir amaca yönelik olarak kaynakların bulunması, okunması, not alınması ve değerlendirmesi işlemlerini kapsamaktadır. Betimsel yöntem ise; ilgi duyulan konu ya da etkinliklerin bir betimlemesini, tasvirini elde etmeyi amaçlayan araştırmalardır (Karasar, 1999, s. 229).

Katalog Nedir?

Kütüphaneler, koleksiyonlarında bulunan bilgi kaynaklarının kontrolünü sağlamak ve kullanıcılarının ihtiyaç duydukları bilgi kaynaklarına erişimlerini sağlamak amacıyla bibliyografik tanımlama yaparlar ve bu yöntemle koleksiyonlarını gösteren bir katalog oluştururlar.

Katalog kelimesi eski Yunanca'dan alınmıştır. Her şeyden önce kitap listesi, kütüphanede mevcut kitapların adlarını sıralayan liste anlamına gelir. Katalogların tarihi kütüphaneler kadar eskidir. Katalog belirli birtakım kurallar göz önünde tutularak meydana getirilmeli, bir düzene dayandırılmalıdır (Ötügen, 1947, s. 78) .

Atılğan (1987) Katalogları, “kütüphane koleksiyonlarını okuyucuya açan anahtardır” diyerek katalogların okuyucular için önemini vurgulamıştır. Kütüphanecilik alanında sıklıkla kullanılan Harrod's Librarians Glossary and Reference Book (Prytherch, 2005) ise “Kitapların, haritaların veya diğer öğelerin belirli bir sıraya göre düzenlenmiş listesi.” olarak tanımlanmıştır.

Literatürde ‘Katalog nedir?’ sorusuna yönelik farklı kişi ve kurumlar tarafından yapılan birçok tanım bulunmakla birlikte her birinde tek ortak ifade katalogların birer düzenlenmiş liste olduğudur. Tüm bu tanımlardan yola çıkarak katalog; için bir kütüphane ya da kütüphaneler grubunun sahip olduğu bilgi kaynaklarının kimliğini niteleyerek; bu kütüphane ve kütüphaneler grubunun mevcudunu ortaya koyan, onların bibliyografik bilgisini gösteren ve bibliyografik bilgilerini belirli bir düzende sıraya koyan düzenlenmiş listeler bütünü olarak tanımlanabilir (Bloomberg ve Evans, 1989, 153; Keseroğlu, 1994 s.8; Bayter, 2000, s. 18).

Kart Kataloglar

Kart kataloglar, bilgi kaynaklarının katalog bilgilerinin 7,5 x 12,5 boyutundaki kartlar üzerine yazılarak katalog dolaplarındaki çekmecelere uygun sıralarla yerleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Kart kataloglarda yazar adı, eser adı, konu, yer numarası vb. bibliyografik bilgiler bulunur.

Kart kataloglar sadece kütüphaneye gelebilen kullanıcıların ihtiyaçlarına karşılık verebilmişlerdir. Aynı zamanda bu kataloglar tekil olarak üretilebildiği için birden fazla kişinin kullanımına da uygun olarak tasarlanmamıştır.

Kart kataloglar 7.5 cm X 12.5 cm boyutundaki kartlardan oluştuğu için temel bibliyografik bilgilerden oluşan kataloglar yapılabiliyordu (Atılğan, 2007, s. 25-29). Kütüphaneler, kart kataloglar kullanarak sadece kendi koleksiyonları ve kullanıcıları için kataloglar üretirken, bilgi teknolojileri sayesinde kataloglarını elektronik ortamlarda oluşturmaya, diğer kütüphaneler ve bu kütüphanelerin kullanıcılarıyla çevrimiçi kütüphane katalogları aracılığıyla evrensel düzeyde paylaşmaya başlamıştır (Özel, 2015). Günümüzde kart katalog hazırlama, fiş hazırlama, katalog basıp yayınlama gibi işlemler, tüm dünyada kütüphanecilik mesleğinin tarihinde birer anı olacak duruma gelmiştir (Cünüş, 2018, s.14).

MARC (Machine Readable Cataloging – Makinece Okunabilir Kataloglama)

Gelişen teknoloji, elektronik ortamın kullanım alanlarını hızla genişletmiştir. Bu süreçte kütüphaneler de bu elektronik ortamın içerisinde yer almaya başlamıştır. Elektronik ortama geçişle birlikte, geleneksel kart kataloglarda bulunan bibliyografik bilgilerin elektronik ortamda görüntülenmesi fikri ortaya atılmıştır. Bu dönemde, Kongre Kütüphanesi tarafından bibliyografik bilgilerin manyetik şeritler üzerine yazılmasını içeren bir proje hayata geçirilme kararı alınmıştır. Kart kataloglardaki bilgilerin yer aldığı bu manyetik şeritler seçilmiş kütüphanelere ulaştırılmış ve bu kütüphanelerden gelen geri bildirimlerle şekillenen proje, "MARC" (Machine Readable Cataloging – Makinece Okunabilir Kataloglama) adını almıştır. MARC, kart katalog bilgilerinin elektronik ortama aktarılması ve makine tarafından okunabilir hale getirilmesini sağlayan bir standart olarak tanımlanmıştır (Avram, 1975).

OPAC (Online Public Access Catalog)

Kütüphanelerin varoluşundan beri çeşitli evrelerden geçen kütüphane katalogları, bilgi kaynaklarının tür ve

sayısında yaşanan hızlı artış, bilgi ihtiyacının çeşitlenmesi, bilgiye erişim taleplerinin çeşitlenmesi ve artması ile kataloglama süreci ve kullanılan yöntemler de ihtiyaçlar doğrultusunda değişmeye, gelişmeye hatta farklı formatlara evrilmeye mecbur kalmıştır.

Kütüphaneler, kataloglarını bu değişikliklere uyumlu hale getirebilmek için yeni yöntemler denemiştir. Eskiden sadece basılı kitaplar ve yerel gazeteler bulunan kütüphane koleksiyonları, dergiler ve dergi başlıkları gibi materyalleri içermeye başlamıştır (Khosrowpour, 2012). Teknolojinin ilerlemesi ve daha fazla elektronik formatın yaygınlaşmasıyla birlikte, kütüphaneler de elektronik materyallere daha fazla odaklanmıştır. Bilgi ve kaynakların hızla artmasıyla birlikte, kataloglama ve kaynak tanımlama süreçleri bilgi erişiminde önemli bir role sahip olmuştur. Bilgi kaynaklarının doğru şekilde kataloglanması ve tanımlanması, bilgi profesyonelleri ve kullanıcılar için kaynakların bulunabilirliğini ve erişilebilirliğini sağlamak açısından kritik öneme sahip olmuştur.

Bilgisayar teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, otomasyon sistemlerinin kullanılmaya başlanması, bilgi kaynağı türü ve çeşitliliğinde yaşanan sayısal artış ile kullanıcı taleplerinde yaşanan değişimler nedeni ile kataloglar bilgisayar ortamında oluşturulmaya başlanmış ve OPAC (Online Public Access Catalog)'lar ortaya çıkmıştır.

MARC (Machine Readable Cataloging-Makinaca Okunabilir Kataloglama) kullanarak oluşturulan bibliyografik kayıtlarında standart bir dil kullanılmasını sağlayan kütüphaneler, OPAC'ların ortaya çıkışı ile kaynakların bu standardize edilmiş dil aracılığı ile bilgisayar üzerinden erişilmesine olanak tanımıştır. (Çakmak, ve Özel, 2012, s. 112-113). OPAC'lar, kütüphanelerde basılı bulunan bilgi yığına ağlar aracılığı ile farklı konulardaki birçok kullanıcı tarafından çevrimiçi olarak erişim olanağı yaratmıştır.

OPAC'lar, kütüphanelere sadece kitap ve dergi gibi basılı materyallerin erişiminin ötesinde, her türlü ortamda erişilen bilgi kaynaklarının kayıtlarına ulaşma fırsatı sunmuştur. Bu, dijital materyaller, elektronik kitaplar, ses kayıtları, video içerikleri gibi çeşitli formatlardaki kaynakların kataloglanması ve erişimini mümkün kılmıştır. Kullanıcılar, kütüphane kaynaklarına fiziksel olarak gitmeden, çevrimiçi platformlar üzerinden geniş bir yelpazedeki kaynaklara ulaşabilmiştir. Bu da bilgiye erişimi daha kolay ve genişletilmiş bir biçimde sağlamıştır (Özyurt, 2017: s.34). OPAC'lar sayesinde bilgi kaynaklarına yer ve zaman sınırlaması olmadan uluslararası boyutta erişim imkânı doğmuştur.

OPAC'lar, gerçekleşen önemli değişimleri benimseyerek, kullanıcı deneyimini geliştirmeye odaklanmıştır. Bu evrim, bilgi erişimini daha etkili hale getirme ve kullanıcıların bilgi kaynaklarına daha anlamlı bir şekilde erişmelerini sağlama amacını taşımaktadır (Özsağlam vd., 2009).

Günümüzde OPAC ekranlarında, temel bilgilerin ötesine geçilerek, katalog kayıtlarındaki ayrıntı düzeyi önemli ölçüde artmıştır. Özellikle Resource Description and Access (RDA) standartlarının benimsenmesiyle birlikte, yazar biyografileri, konu başlıkları ve ilişkili eserler gibi detaylı bilgiler kullanıcıların kaynakları daha iyi değerlendirmelerine olanak sağlamıştır (Yılmaz, 2004).

OPAC ekranlarında gözlemlenen bir diğer önemli değişiklik, çoklu dil ve karakter setlerinin entegrasyonudur. Artık Türkçe, Arapça gibi farklı dillerdeki kaynaklara daha kolay erişim sağlanırken, aynı zamanda Latin, Arap alfabesi gibi çeşitli karakter setlerini destekleyerek kültürel çeşitliliğin kucaklanması hedeflenmiştir (Yıldırım, 2022).

OPAC ekranlarındaki değişim, metin tabanlı arama seçeneklerinin ötesine geçerek görsel ve içerik tabanlı arama seçeneklerine de odaklanmıştır. Kullanıcılar artık kitap kapakları, içerik özetleri gibi görsel unsurlar üzerinden de arama yapabilir duruma gelmiştir. Bu, bilgiye hızlı ve etkili erişimi destekleyen kullanıcı dostu bir özellik olmuştur (Diriarın, 2013).

Modern OPAC ekranları, kullanıcı geri bildirimini teşvik eden ve katalog kayıtlarını değerlendirme imkânı sunan özelliklere sahiptir. Kullanıcılar, kaynaklar hakkında yorum yapabilir, derecelendirme verebilir ve eksik veya yanlış bilgileri bildirebilirler. Bu interaktif geri bildirim mekanizması, kütüphanelerin kayıtları sürekli olarak iyileştirmelerine olanak tanır (Yıldırım, 2022).

Aktif Bir Bilgi Erişim Platformu Olarak Kataloglar

Teknolojinin gelişmesi ile bilgi kaynaklarında hızlı bir değişim olmuş ve bağlı veri oluşturma, otorite listeleri,

işlevsel gerekler ailesi (FR Family) olarak nitelendirilen kavramsal modeller (FRBR, FRAD, FRSAD) ile BIBFRAME ve Kütüphane Referans Modeli (LRM) gibi modeller öne çıkmıştır (Çakmak,2018). FRBR ve FRAD, kataloglama ve bilgi organizasyonu alanında önemli iki standart ve modeldir. Bu sebeple, IFLA (Uluslararası Kütüphane Birlikleri Federasyonu) kataloglama birimi, 1997 yılında "Bibliyografik Kayıtlar İçin İşlevsel Gereksinimler" (Functional Requirements for Bibliographic Records - FRBR) adıyla kavramsal bir model önermiştir. Bu model, kütüphane kataloglarının işlevselliğini artırmayı amaçlamıştır (Özel,2015). Tonta (2005), FRBR kavramsal modelinin, veri tabanı sistemlerinde kullanılan "varlık-ilişki" modeline dayandığını ve bu modelin kütüphane kataloglarında yer alan bibliyografik kayıtların oluşturulmasına yeni bir yaklaşım getirdiğini belirtmektedir. FRBR, bilgi kaynaklarını tanımlamak ve kataloglamak için bir çerçeve sunar. Temel amacı, bilgi kaynaklarını daha iyi anlamak, erişmek ve düzenlemek için kataloglama süreçlerini geliştirmektir (Tillet, 2001). FRAD (Functional Requirements for Authority Data - Yetkilendirme Verileri için Fonksiyonel Gereksinimler): FRAD, kataloglama alanındaki yetkilendirme verilerini ele alır. Yetkilendirme verileri, yazarlar, konular, yerler, kurumlar gibi kaynakları tanımlamak ve ilişkilendirmek için kullanılır. FRAD, bu verilerin tasarımını ve kullanımını yönlendirir ve özellikle kullanıcıların bu verilere daha iyi erişimini hedefler. Bu, bilgi kaynaklarının daha iyi tanımlanmasını ve kullanıcıların bu kaynaklara daha kolay erişimini sağlar (Külcü, 2016).

Kütüphane kullanıcılarının bilgi kaynaklarına etkin ve verimli bir şekilde erişmelerini sağlamak, aradıkları kaynağı bulmalarını kolaylaştırmak ve koleksiyondaki ilgili yayınları veya kaynak formatlarını göstermek, kütüphane kataloğunun temel hedefidir. Kullanıcıların bilgi kaynaklarına etkili bir şekilde erişebilmeleri için kataloglama sisteminin optimize edilmesi ve arama süreçlerinin geliştirilmesi önem taşır. Bu sayede kullanıcılar, bir yazarın, belirli bir konunun veya ilgili konuların üzerine olan herhangi bir yayını veya kaynak formatını kolaylıkla bulabilirler. Kütüphane kataloğu, kullanıcıların bilgiye ulaşmalarını destekleyen kullanıcı dostu bir arayüz ve doğru bilgi tanımlama ve indeksleme yöntemleriyle donatılmalıdır. Böylelikle kütüphane kullanıcıları, kendi bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için kataloğu etkin bir şekilde kullanabilir ve çeşitli kaynak türleri arasında bağlantılar kurabilirler (Teoman ve Efe, 2015).

Şimdilerde kütüphane kataloglarında dijital koleksiyonlara daha etkili bir erişim sağlanmaktadır. Kullanıcılar, çeşitli formatlardaki bilgiye; elektronik kitaplar, çevrimiçi dergiler ve dijital arşivlere hızlı bir şekilde ulaşmaktadır.

Bu değişimler, kütüphanelerin kataloglarını, kullanıcıların bilgiye daha hızlı, etkili ve anlamlı bir şekilde erişmelerini sağlamak amacıyla geliştirmeye odaklandığını göstermektedir. Bu gelişim, kütüphane hizmetlerinin çağdaş standartlara uygun, kullanıcı dostu ve çeşitli bir perspektife evrildiğini yansıtmaktadır (Özüsağlam vd., 2009).

RDA (Resource Description and Access - Bilgi Kaynaklarının Tanımlaması ve Erişimi)

RDA, bilgi erişimini desteklemek amacıyla verilerin formüle edilmesine yönelik bir içerik standardıdır. AACR2'nin yerini alarak onun üzerine kurulmuş olan RDA, bibliyografik kayıtlar ve otorite verileri için işlevsel gereksinimlerin varlık-ilişki modeli olan FRBR ve FRAD'a dayanmaktadır. Bu, RDA'nın yapısının, bilgi kaynak türleri ve başlıklar yerine FRBR ve FRAD öğelerine ve ilişkilerine dayandığı anlamına gelir. RDA, FRBR kullanıcı görevlerini desteklemek üzere oluşturulan kaynak açıklamalarının içeriğini açıklayarak, "bul", "tanımla", "seç" ve "elde et" gibi görevlere odaklanır. Aynı şekilde, kontrol edilen erişim noktaları, FRAD kullanıcı görevlerini desteklemek üzere bir kaynakla ilişkilendirilen bir varlığı tanımlar ve "bul", "tanımla", "bağlamsallaştır" ve "haklılaştır" gibi görevlere odaklanır (Chiegonu, 2021).

Yeni kataloglama standardı RDA, işlevsel kütüphane katalogları ile bilgi kaynaklarına daha hızlı ve daha etkin erişebilmeyi sağlamak amacıyla oluşturulmuştur (Özel, 2015, s. 27). RDA, çeşitlenen tüm bilgi kaynaklarının bibliyografik nitelenmesini, dijital ortamda bu bilgi kaynaklarına rahatça erişmeyi, kataloglama kurallarının kullanımını kolaylaştırmayı, çevrimiçi ortamda uygulanabilmesini, tüm bilgi kaynakları için bibliyografik denetimi etkili bir şekilde sağlamayı, uluslararası olarak kabul görmüştür (Bayter, 2012, s. 124).

Hibrit kataloglama

RDA'nın kütüphanelerde uygulanmasına ilişkin bir geçişte zorluklar yaşanması üzerine ABD Kongre Kütüphanesi, İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı Politika Komitesi oluşturmuştur. Bu Komite; hibrit kayıtlar için İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı (PCC) başlatmıştır. Ayrıca komite RDA'ya geçişi ve kütüphane programlarının nasıl olması gerektiği düzenlemelerini yapmıştır. Kongre Kütüphanesi İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı (PCC) Politika Komitesi 2011 yılında "hibrit kataloglama" terimini kapsamlı bir şekilde tanımlamıştır. Hibrit kataloglama, RDA olmayan bir bibliyografik kayıdın, yeni kurallara göre düzenlenmesi ve oluşturulan bir bibliyografik kayıtların otomasyon programı yardımıyla yenilenmesidir (Library of Congress, 2011). RDA'ya göre kataloglanmamış bir bibliyografik kayıdın, manuel olarak veya makine marifeti ile güncellenmesidir. Sonuçta ortaya çıkan bibliyografik kayıt, bir RDA kaydı değil, önceki uygulamaların unsurlarının mevcut RDA uygulamalarıyla harmanlandığı hibrit kayıt olarak kabul edilir (Library of Congress, 2013).

RDA'nın kütüphanelerde uygulanmasına ilişkin bir geçiş döneminde olduğu bilinmektedir. Hibrit kayıtlar için İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı (PCC) yönergeleri, kütüphane kullanıcılarına RDA verilerine dayalı gelişmiş hizmetler tasarımları için kütüphane programcılardan düzenlemeler istemektedir (Library of Congress, 2011). Bibliyografik Çerçeve Girişimi (BIBFRAME) projesi MARC'ın yerini alacak bir sistem bulmak için çalışmalara başlamıştır. Ancak birçok kütüphane öngörülebilir gelecekte MARC tabanlı sistemleri kullanmaya devam edecektir. Eski kayıtları hibritleştirme kararı hala yerel bir kütüphane kararı olsa da, kütüphane kullanıcılarına sunulan hizmet bu kararın arkasındaki itici güç olacaktır (Library of Congress, 2023).

Eski kayıtların zenginleştirilmesi ya da RDA hibrit kayıtlarının oluşturulması sorunu, RDA'nın geliştirilmesinin ilk aşamalarında önemli bir endişe kaynağı değildi. Ancak, RDA'nın uygulanmasıyla birlikte kütüphane veri tabanlarının MARC 21'de kodlanmış AACR2 ve RDA bibliyografik kayıtlarının bir kombinasyonunu içereceği kaçınılmazdı. Tosaka ve Park (2013), RDA uygulamasını tartışırken, katalog kayıtlarının ya da meta verilerin, kullanıcıların günlük bilgi gereksinimlerini destekleyen işlevsel bir katalogun yapı taşları olduğunu belirtmişlerdir. Bibliyografik Kayıtlar İçin İşlevsel Gereksinimler (FRBR) ve Otorite Verileri için İşlevsel Gereksinimler (FRAD) modellerine dayanan RDA'nın, hem kullanıcılar hem de katalogcular için AACR2 kayıtları üzerinde gelişmiş kaynak erişimi ve bibliyografik kontrol sağlaması beklenmekteydi (Ifijeh, 2018).

Eski kayıtların RDA ile zenginleştirilmesi konusunda ABD kütüphanelerinde bir test yapılmıştır. Test 2010 yılının sonlarında gerçekleştirilmiş ve ABD RDA Testi Koordinasyon Komitesi tarafından 2011 yılında yayınlanan nihai raporda, yerel kurumsal sistemlerin başlık alanındaki Genel Materyal Tanımlamasının (GMD) kaybını telafi etmek için RDA İçerik, Medya ve Taşıyıcı tipi etiketlerini (MARC etiketleri 336, 337, 338) nasıl uygulayacağı ve görüntüleyeceği ile ilgili belirli sorunları gündeme getirilmiştir. Raporda, Genel Materyal Tanımlamasının bibliyografik kayıtlardan kaldırılmasıyla ilgili olarak katılımcılarından çok sayıda olumsuz yorum geldiği belirtilmiştir. Kütüphanelerin AACR2 ile devam edip etmeyeceği ya da bu kayıtları kısmen veya tamamen RDA tanımına göre yeniden düzenlemeye çalışıp çalışmayacağı tartışılmıştır (U.S. RDA Test Coordinating Committee, 2011).

Kongre Kütüphanesi İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı Politika Komitesi hibrit terimini açıklarken katalogların eskiden beri melez olduğunu belirtmektedir (Library of Congress, 2012). Örneğin, OCLC WorldCat'in, AACR1, AACR2, RDA ve diğer çeşitli uluslararası kurallar altında oluşturulan kayıtları içerdiğini vurgulamaktadır. OCLC, özellikle ulusal kütüphanelerden olmak üzere küresel katılımı sürdürmeye devam ettikçe, ortam giderek daha hibrit hale gelmiştir. Bu Komite, basılı metinlerle (monograflar, seriler) ilgilenen katalogcuların mevcut Genel Materyal Tanımlamalarını kaldırmadan AACR2 kayıtlarına MARC 21 etiketlerinden 336, 337 ve 338'i eklemelerine izin verilmesini tavsiye etmiştir (OCLC, 2013).

Şubat 2013'te, Kongre Kütüphanesi İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı Uygulama Sonrası Hibrit Bibliyografik Kayıtlar Kılavuzu Görev Grubu'nun raporu yayınlanmıştır. Bu rapor, basılı monograflar ve seriler için MARC tabanlı kataloglarda RDA "hibrit" kayıtlarının nasıl oluşturulması, düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerektiğini tanımlamış ve kılavuzlar sağlamıştır (Library of Congress program..., 2013)

Literatür taraması, RDA'nın kütüphane topluluğunda uygulanmasına ilişkin bir geçiş döneminde olduğumuzu yansıtmaktadır. Hibrit kayıtlar için İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı yönergeleri, kütüphane

kullanıcılarına RDA verilerine dayalı gelişmiş hizmetler tasarımları için kütüphane otomasyon firmalarına özellikle 2013-2016 yılları arasında üç yıllık bir süre vermiştir (Library of Congress, Bibliographic..., 2023).

Kongre Kütüphanesi İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı (PCC) Politika Komitesi, hibritleştirilmiş kataloglama kaydı için Back-stage'i geliştirmiştir. Kütüphanelerin AACR2 kayıtlarını RDA kurallarıyla hibritleştirilmesine ve Back-stage'in otorite kontrolü için kendilerine gönderilen mevcut bibliyografik kayıtlar üzerinde gerçekleştirilen geleneksel bibliyografik güncelleme yelpazesini zenginleştirmelerine olanak tanımıştır. İş akışı süreçleri, hepsi Backstage'in kapsamlı RDA Zenginleştirme Planlama Kılavuzu'nda ayrıntılı olarak açıklanmış ve çok sayıda özel seçeneğin belirlenmesiyle oluşturulmuştur.

Backstage, katalog kayıtlarını zenginleştirilmiş ve doğrulama araçlarını geliştirmiştir. Bu araçlar, kütüphanelerin AACR2 kayıtlarının RDA unsurlarıyla zenginleştirmesine (hibridizasyon) ve Back-stage'in otorite kontrolü için kendilerine gönderilen mevcut bibliyografik kayıtlar üzerinde gerçekleştirilen geleneksel bibliyografik güncelleme yelpazesini zenginleştirmelerine olanak tanımıştır. RDA hibridizasyon seçeneği, AACR2 eski verilerine de uygulanabilmiştir. Bu iş akışı süreçleri, hepsi Backstage'in kapsamlı RDA Zenginleştirme Planlama Kılavuzu'nda ayrıntılı olarak açıklanan çok sayıda özel seçeneğin belirlenmesiyle oluşturulmuştur. Bu gelişmeden yararlanmak için monografik, e-kaynaklar ve diziler, müzik ve görsel-işitsel ve özel koleksiyon katalogcuları profil özelliklerini gözden geçirmek ve seçmek için bir komite oluşturulmuştur. Katalogcular profilin pek çok seçeneği üzerinde çalışarak, Backstage'den pek çok açıklama istemiş ve çeşitli "ya olursa" senaryoları ortaya koymuştur (Backstage, 2013).

Kongre Kütüphanesi İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı Politika Komitesinin dokümantasyon incelemesi, Backstage'in profil kılavuzunun sonraki basılarında yaptığı açıklamalar ve güncellemelerle sonuçlanan sorular ortaya çıkarmıştır. Profilin bir kısmı açıktır. Örneğin, KSUL(Kansas State University Libraries)'un kayıtları gerçek hibrit kayıtlar olarak kabul edilmiş ve bu nedenle KSUL 040 etiketine \$e rda eklememiştir. Tam RDA kayıtlarını tanımlayan 040 \$e rda etiketinin eklenmesine, bir katalogcu ögenin RDA'ya göre kataloglandığını doğrulamak için görsel olarak incelemeyeği sürece İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı tarafından izin verilmemiştir. Diğer alanlar daha fazla tartışma gerektirmiştir. 260 etiketinin teknik özellikleri ayrıntılı ve karmaşıktır. Backstage, özellikle kısaltmalar ve tarih türleri açısından çok hassas ayrıntıları kapsayan çok sayıda seçenek kombinasyonu sunmuştur. KSUL, 260 etiket için istenen dönüştürme seçeneklerini seçtikten sonra 260 etiketini 264 etiketine dönüştürmeyi tercih etmiştir (Backstage, 2013).

İşbirliğine Dayalı Kataloglama Programı (PCC) 'nin doğruluğu etkileyebilecek karmaşıklık nedeniyle 260 etiketinin 264 etiketine dönüştürülmemesini önerdiğini belirtirken, Backstage bir grup örnek kaydın test edilmesini ve ardından dönüşümün bir kütüphanenin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamayacağına karar verilmesini önermiştir. Örneğin, "260 __\$c 1992" alanı için Backstage, "264 _1\$c [1992]" e dönüştürmüş ve telif hakkı tarihi için ek bir "264 _4\$c © 1992" alanı eklemiştir. KSUL tüm verileri işlemeden önce 260/264 alanlarının beklendiği gibi çalıştığından emin olmak için bunu test etmeyi planlamıştır (Backstage, 2013).

En tartışmalı alanlarda biri 245\$h GMD'nin kullanımı ile ilgiliydi. Backstage'de önce GMD'yi korumak düşünülmüştür. Fakat meslektaşlara danışıldıktan sonra KSUL uygulamasında GMD'yi kaldırmak tercih edilmiştir (Backstage, 2013). Çünkü KentLINK genel görünümdeki dizin ekranlarında materyal türüne göre simgeler görüntülenmiştir. GMD'nin kaldırılmasının teknik hizmetler personeli üzerinde de bir etkisi olmuştur. Çünkü simgenin personel modu görünümünde görünmediği belirtilmiştir. Yeni tam RDA kayıtlarında GMD bulunmayacaktır. Ancak veri tabanına GMD'yi muhafaza eden hibrit kayıtlar eklenirse kataloglama kayıtları tutarsız ve yanıltıcı olacaktır. Çünkü bazı kayıtlarda GMD bulunurken bazılarında bulunmayabilir. Teknik hizmetler personeli, kayıtların tümünün GMD'lerden yoksun olacak şekilde tek tip olarak görüntülenmesinin en iyisi olduğunu düşünmüştür. Personel, içerik, medya ve taşıyıcı türlerini belirlemek için MARC 336, 337 ve 338 etiketlerini RDA'ya göre tanımlamıştır.

Profil oluşturma ve hazırlık hem KSUL teknik hizmetlerinden hem de kütüphanenin sistem departmanından önemli düzeyde personel kaynağı gerektirmiştir. Başarılı bir hazırlık ve uygulama için OhioLINK konsorsiyum kataloğu ile koordinasyon da gerekliydi. KSUL personeli, KentLINK veri tabanındaki bibliyografik kayıtların tutarlılığı gibi hibridizasyonun faydalarının, personel zamanına yapılan önemli yatırımı haklı çıkaracağını düşünmüştür (Backstage, 2013).

Veriler artık RDA veya RDA/hibrit formatında saklanmaktadır. Orijinal katalogcular birden fazla standart yerine tek bir standartla çalışmaktadır. AACR2 kayıtları bir süre daha değerlendirilmeye ve eklenmeye devam edecek olsa da, kataloglama iş akışları ve süreçleri basitleştirilmiştir. Çünkü katalog içinde bir standart oluşturulmaları gerekmektedir. Bu kayıtları işlemek için iş akışları sürdürülmelidir. Sonunda, katalogcular, kopya katalogcular ve kütüphane okulu eğitimcileri için eğitim, özellikle OCLC WorldCat'i hibritleştirdiğinde daha kolay hale gelmiştir. Bu gerçekleştiğinde, paralel dokümantasyonu sürdürmeye ya da güncellemeye artık gerek kalmamıştır. Bir RDA zenginleştirme projesi tamamlandıktan sonra, ister kurum içinde ister Backstage ya da MARCIVE gibi tedarikçilere yaptırılsın, RDA dönüşümlerini içeren devam eden kataloglama iş akışı süreçleri, RDA verilerinin veri tabanı genelinde tutarlı kalmasını sağlamaya devam edecektir. Veri tutarlılığının başka avantajları da vardır. Devam eden hibritleştirme bir kez kurulup sürdürüldüğünde, tutarlı verilerle otomatik bakım, global değişiklikler veya temizlik yapmak daha kolay olacaktır. Paralel komut dosyaları, araçlar veya makrolar yazmaya ve desteklemeye gerek kalmayacaktır (Backstage, 2023).

Ülkemizde Hibrit Kataloglar Örnekler

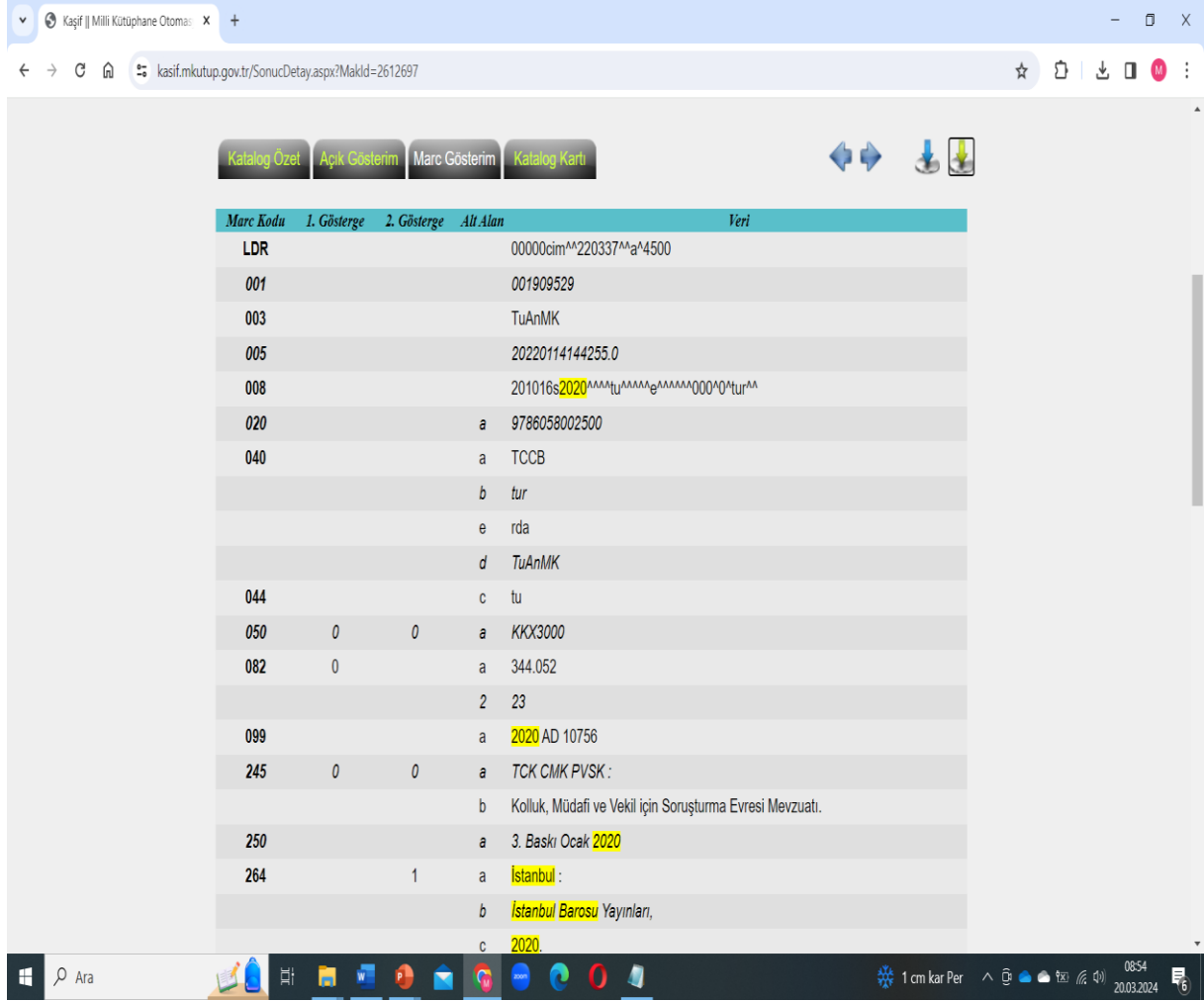
RDA'nın uluslararası benimsenmesiyle birlikte, ülkemizde önceki kataloglama standartlarından ayrılan kütüphaneler arasında uyum sağlamak zorlayıcı olmuştur. Farklı standartlar arasındaki geçiş, bazı kütüphanelerde tutarsızlıklara ve veri uyumsuzluklarına yol açmıştır (Atılğan vd., 2014). Örneğin; Milli kütüphanenin aşağıdaki kaydında (Tablo1') görüldüğü gibi RDA ile birlikte ortaya konulan alanların hiçbiri yoktur. Tablo2'ye baktığımızda; 040, 264, 336, 337, 338 ve 521 alanlarını görüyoruz. Bu iki örnek Milli kütüphane kayıtlarının hibritleştiğini göstermektedir.

Marc Kodu	1. Gösterge	2. Gösterge	Alt Alan	Veri
LDR				*****nam^22*****a^4500
008				*****s1979*****tj*****g*****000^0^tur^^
035			a	0078958NLT
041			a	TUR
082	0	4	a	346.8506
082	0	4	a	336.395
099			a	1980 AD 2446
110	2		a	İstanbul Barosu
245	1	0	a	İstanbul Barosu yönetim kurulu 1979 yılı çalışma raporu 1980 yılı bütçeleri ve 1978 yılı mali raporları bilançoları gelir ve gider cetvelleri müfettiş ve denetçi raporları
260			a	İstanbul :
			b	Baro,
			c	[1979]
			f	Güzel Sanatlar Matbaası)
300			a	[64] s. ;
			c	24 cm
910			a	D.M. 3683-79
947				1979

Tablo 1: Milli kütüphane MARC kaydı

Kütüphane Kataloglarının Hibritleşmesi

Marc Kodu	1. Gösterge	2. Gösterge	Alt Alan	Veri
LDR				00000cim^220337^a^4500
001				001909529
003				TuAnMK
005				20220114144255.0
008				201016s2020^u^g^000^0^tur^
020			a	9786058002500
040			a	TCCB
			b	tur
			e	rda
			d	TuAnMK
044			c	tu
050	0	0	a	KKX3000
082	0		a	344.052
			2	23
099			a	2020 AD 10756
245	0	0	a	TCK CMK PVSK :
			b	Kolluk, Müdafî ve Vekil için Soruşturma Evresi Mevzuatı.
250			a	3. Baskı Ocak 2020
264		1	a	İstanbul :
			b	İstanbul Barosu Yayınları,
			c	2020.

Tablo 2: Milli kütüphane MARC kaydı2

300		a	776 sayfa ;
		c	20 cm
336		a	metin
		b	txt
		2	rdaccontent
337		a	aracısız
		b	n
		2	rdamedia
338		a	cilt
		b	nc
		2	rdacarrier
500		a	Katalog kaydı Millet Kütüphanesi veritabanından aktarılmıştır.
521		a	Yetişkin
650	0	a	Polis
		z	Türkiye
650	0	a	Police
		z	Turkey
650	0	a	Polis yönetimi
		z	Türkiye
650	0	a	Police administration
		z	Turkey
856	4	0	u https://katalog.mk.gov.tr/yordambt/yordam.php?aDemirbas=01796144
910		a	D.M. 2020/1-34809
949		a	D.N. 1454056

Tablo 2: Milli kütüphane MARC kaydı2

Tablo 3:
Ankara
Yıldırım
Beyazıt
Üniversitesi

<p>Yıldırım Beyazıt - Bilkent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MARC Kaydını İndir • Yıldırım Beyazıt - Bilkent Kataloğunda Tara: <ul style="list-style-type: none"> - Demirbaş No ile: 0074785   • Yıldırım Beyazıt - Bilkent Kataloğu <pre>LDR 01172nam a2200397 a 4500 003 TR-IsYBT 005 20210629122159.0 007 t 008 210629a2015\$\$\$tu#f###\$r01###\$\$\$#tur u 020 \$a 9786058873599 040 \$b tur \$e rda \$c 041 0 \$a tur 044 \$c tu 050 00 \$a R489 090 00 \$a R489 \$b A85 2015 k.2 100 1 \$a Aslan, Fatma Eti. 245 1 \$a Asepsi : \$b 330 soruda asepsi/ \$c Fatma Eti Aslan ; Nermin Olgun, İlknur İnanır ; ed.; Fatma Eti Aslan... 250 \$a 11. baskı 264 1 \$a İstanbul : \$b Acıbadem Üniversitesi Yayınları, \$c 2015. 300 \$a 190 sayfa : \$b res., tbl. ; \$c 16 cm. 336 \$a metin \$b txt \$2 rdaccontent 337 \$a aracısız \$b n \$2 rdamedia 338 \$a cilt \$b nc \$2 rdacarrier 500 \$a Kaynakça var. 650 0 \$a Infectious agents. 650 0 \$a Dezenfeksiyon. 650 0 \$a Disinfection. 650 0 \$a Asepsi. 650 0 \$a Asepsis. 650 0 \$a Enfeksiyon etkenleri. 700 1 \$a Olgun, Nermin 700 1 \$a İnanır, İlknur 700 1 \$a ed., 700 1 \$a Aslan., Fatma Eti 856 40 \$u https://kutuphane.aybu.edu.tr/yordam/?p=1&alan=kunyeDemirbasKN_str&q=0074785 902 \$a 0074785</pre>
--

Kütüphanesi Katalog Kaydı

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesinin 2 kaydı incelendiğinde 040 alanından RDA Standardı uygulandığı anlaşılrsa da LDR alanında “i” belirteci yerine “a” belirteci kullanılmıştır. Alanlar incelendiğinde 300 alanının hem RDA hem AACR2 Standardına göre yapıldığını görmekteyiz. Bu alanda sayfa unsuru kısaltma yapılmadan kullanılmış olsa da res. ve tbl. gibi kısaltmalar da kullanılmıştır. Ayrıca kataloglama yapılırken 245 MARC alanının |c alt alanı sorumluluklara ait bildirimlerin kısaltma yapılmadan kullanılması gerekirken bu kayıta editör yerine ed. kısaltması kullanılmıştır. Kayıta RDA Standardı ile eklenen diğer alanları da (336, 337, 338, 264) bulunmaktadır.

<p>Yıldırım Beyazıt - Çubuk SHMYO:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MARC Kaydını İndir • Yıldırım Beyazıt - Çubuk SHMYO Kataloğunda Tara: <ul style="list-style-type: none"> • Demirbaş No ile: 0066518   • Yıldırım Beyazıt - Çubuk SHMYO Kataloğu <pre>LDR 01184nam a2200325 a 4500 003 TR-İsYBT 005 20190930161533.0 007 t 008 190930s2012\$\$\$Stu#a###Sr01###S1\$\$#tur u 020 \$a 9786055307011 \$q (c.1) 040 \$b tur \$e rda \$c 041 0 \$a tur 044 \$c tu 050 00 \$a HQ809 090 00 \$a HQ809 \$b U48 2012 c.1 111 2 \$a Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu (2012 : Ankara, Türkiye) 245 1 \$a Uluslararası katılımlı kadına ve çocuğa karşı şiddet sempozyumu bildiri kitabı/ \$c hazırlayanlar Dolunay Şenol...[ve diğerleri] . 264 1 \$a Ankara : \$b Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, \$c 2012. 300 \$a ciltli : \$b tablo ; \$c 30 cm. 336 \$a metin \$b txt \$2 rdacontent 337 \$a aracısız \$b n \$2 rdamedia 338 \$a cilt \$b nc \$2 rdacarrier 500 \$a Kaynakça vardır. 650 0 \$a Kadına ve çocuğa şiddet. 650 0 \$a Violence against woman and child. 650 0 \$a Aile kşiddeti. 650 0 \$a Family violence. 700 1 \$a diğerleri], hazırlayanlar Dolunay Şenol...[ve 856 40 \$u https://kutuphane.aybu.edu.tr/yordam/?p=1&alan=kunyeDemirbasKN_str&q=0066518 902 \$a 0066518</pre>

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Kütüphanesi Katalog Kaydı

RDA'ya göre eserde 4 veya daha fazla yazar olduğunda ilk veya öne çıkmış yazardan 100 alanında temel giriş yapılır. 245 alanının |c alt alanında bütün sorumlular tanımlanır. Tablo 4'de bunun yapılmadığını daha doğrusu RDA Standardına göre oluşturulan kayıta 245 alanının AACR2 Standardına göre yapıldığını bunun dışında RDA Standardına uygun bir şekilde 300 nitelme alanında kısaltmalara yer verilmediğini ve 264, 336, 337, 338 alanlarının mevcut olduğunu görmekteyiz.

AACR2 yetersiz görülerek geliştirilen RDA Standardı uluslararası anlamda kabul görmüş ve kullanılmaya başlanmıştır. Ülkemizde RDA Standardını kullanan üniversiteler arasında yer alan AYBÜ Kütüphanesinin katalog kayıtları incelendiğinde RDA Standardı kurallarının bazı kayıtlarda uygulandığı, bazı kayıtlarda eksik uygulandığı, bazı kayıtlarda ise AACR2 ile RDA kurallarının beraber uygulandığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak AYBÜ Kütüphanesi, RDA Standardına geçiş yapmış ve uygulamaya başlamış olsa da kataloglama konusunda sorun yaşadığı söylenebilir. Söz konusu sorunlar personellere verilecek eğitim ve seminerle giderilebilir. Bu aşamada kütüphane RDA Standardına yönelik eksikliklerin giderilmesi için bir kurul da oluşturmalıdır. Kurulun da desteği ile hazırlanan politikalar personele yol göstermiş olacaktır.

SONUÇ

Yeni tanımlayıcı kataloglama kuralı olarak Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması ve Erişiminin (RDA) uygulanmasıyla birlikte kütüphaneler, kataloglama iş akışlarını ve süreçlerini ve bunların kullanıcıları üzerindeki etkilerini dikkatle incelemek zorunda kalmıştır. Sağlam bir yerel RDA uygulama planı, kütüphanelerin bu sorunların çoğunu çözmesine yardımcı olacaktır.

Kütüphaneler, kataloglarındaki eski MARC 21 bibliyografik kayıtlarını yeni kurallara göre düzenlemelidir. Kütüphanelerin, Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları (AACR) ve RDA'ya göre hibrit "karma" kayıtları

sunması şimdilik faydalı olacaktır.

RDA ile kataloglanmamış bibliyografik kayıtların yeni kurallara göre düzenlenmesi ve oluşturulması bir otomasyon programı yardımıyla sağlanabilir. RDA'ya göre, kataloglanmamış bir bibliyografik kayıt manuel olarak veya makine tarafından güncellenebilir.

RDA'nın kütüphanelerde uygulanması konusunda bir geçiş döneminde olduğu bilinmektedir. Hibrit kayıtlara yönelik kütüphane otomasyon programcılarının, RDA verilerine dayalı olarak kütüphane kullanıcıları için geliştirilmiş hizmetler tasarlamalıdır. Kütüphanelerin eski kayıtlarını hibritleştirilmesi kullanıcılara sunulan hizmetin gelişmesini sağlayacaktır.

Türkiye'deki kütüphaneler, RDA standartlarına geçiş sürecinde bir dizi deneyim yaşamış ve bu deneyimlerin ardından kataloglama hizmetlerindeki değişiklikleri değerlendirmiştir. Bu geçişin bir sonucu olarak elde edilen başarılar ve karşılaşılan zorluklar olmuştur. Zorlukları hibritleşme gibi yeni uygulamalarla aşarak bilgiye erişimde daha başarılı oluna bilinir.

Kütüphaneler, RDA geçişinin ardından geleceğe dönük stratejik planlamalar yapmalıdır. Teknolojik trendleri takip ederek, kullanıcı ihtiyaçlarını öngörerek ve kataloglama süreçlerini sürekli iyileştirerek, kütüphaneler önemli bir bilgi kaynağı olarak konumlarını güçlendirebilirler. Türkiye'deki kütüphaneler, RDA standartlarına geçiş sürecinde elde ettikleri ile bilgi erişimini artırmak adına önemli adımlar atmalıdır (Bayter, 2022).

KAYNAKÇA

Atılğan, D. (1987). Kataloglamada standartlaşma. *Türk Kütüphaneciliği*, 1(2), 71-78. Erişim adresi: <http://tk.org.tr/index.php/TK/article/viewFile/1350/134>

Atılğan, D. (2007). Türkiye'de kataloglamanın dünü, bugünü, geleceğe dönük beklentiler. H. Dilek- Kayaoğlu (Yay. Haz.), *Prof. Dr. Meral Alpay'a Armağan* içinde (ss. 25-31). İstanbul: Bayrak Matbaası.

Atılğan, D., Özel, N., & Çakmak, T. (2014). Awareness, perceptions, and expectations of academic librarians in Turkey about Resource Description and Access (RDA). *Cataloging & Classification Quarterly*, 52(6-7), 660-676.

Avram, H. D. (1975). MARC; Its History and Implications. Washington: Library of Congress.

Backstage Library Works (2013). *RDA Planning Guide*. Erişim adresi: https://ac.bslw.com/mars/guide/RDA_Planning_Guide.pdf

Bayter, M. (2000). *Ankara'daki üniversite kütüphanelerinde kataloglama sorunları ve çözüm önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi. Erişim adresi: <http://hdl.handle.net/20.500.12575/81981>

Bayter, M. (2012). AAKK, AAKK1, AAKK2, AAKK3 ve RDA. S. Kurbanoğlu, U Al, P. Lepon Erdoğan, Y.Tonta, N. Özenç Uçak (Yay. Haz.). 3. *Uluslararası Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 169-175). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.

Bayter, M. (2022). Dünyada ve Ülkemizde RDA'ya Geçiş. *Türk Kütüphaneciliği*, 36(1), 54-73.

Bloomberg, M. ve Evans, G. Edward. (1989). *Kütüphane teknisyenleri için teknik hizmetlere giriş*. Çev. Nilüfer Tuncer. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Burcu Teoman, Ö. E. (2015). Türkiye'deki Üniversite Kütüphanelerinde RDA Algısı, Süreçler, Sorunlar ve Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi Örneği. *ÜNAK 2015*, (s. 1-11). İstanbul.

Chiegonu Bridget Nwachi, E. I. (2021). Implementation of RDA in Cataloguing and Classification in 21st Century: Issues Challenges and Prospects. *Library Philosophy and Practice* (e-journal), 1-16.

Cünüş, S. A. (2018). *Kaynak tanımlama ve erişim standardının yazma ve eski harfli basma eserlerin bibliyografik tanımlamalarında uygulanabilirliği: Türkiye yazma ve nadir eser kütüphaneleri için ulusal kaynak tanımlama sistemi önerisi* (Yayımlanmamış Doktora tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Çakmak, T. (2018). Bilginin Düzenlenmesinde Yenilikler: Avrupa'da ve Türkiye'de RDA Uygulamalarına Yönelik Bir Değerlendirme. Elsa Bitri ve Hasan S. Keseroğlu (Yay. Haz.), *Tarık Akan Toplantıları: Bilgi ve Belge Yönetimi Alanında Bilgiye Erişim /Kataloglama Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (s.28-49) içinde. Erişim adresi:

https://www.researchgate.net/publication/324091393_Bilginin_Duzenlenmesinde_Yenilikler_Avrupa'da_ve_Turkiye'de_RDA_Uygulamalarına_Yonelik_Bir_Degerlendirme

Çakmak, T. ve Özel N. (2012). Yeni Nesil Kütüphane Katalogları: OPAC 2.0, Özgür Külcü, Tolga Çakmak ve Nevzat Özel içinde, *Prof. Dr. K. Gülbün Baydur'a Armağan* (s. 111-116). Erişim adresi: <https://tolgacakmak.net/kitap-ici-bolum/yeni-nesil-kutuphane-kataloglari-opac-2-0>

Diriarın, H. (2013). *İstanbul'daki araştırma kütüphanelerinde elektronik bilgi hizmetleri: İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi örneği* (Yayımlanmamış Doktora tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

International Federation of Library Associations and Institutions, Functional Requirements for Authority Data: A Conceptual Model (amended and corrected through July 2013), http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frad/frad_2013.pdf.

Ifijeh, G., Segun-Adenirana, C. ve Igbinoab, A. (2018). Imperatives and challenges of Resource Description and Access (RDA) implementation in libraries in a developing country. *International Information & Library Review*, 1-8.

Karasar, N. (1999). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. (9. bs.). Araştırma Eğitim Danışmanlık.

Keseroğlu, H. S., (1994), Kataloglama Kuralları : Örnekleri ile Anglo-Amerikan Kataloglama Kuralları 2, İstanbul: Yapı Tasarım Üretim.

Khosrowpour, S. (2012). Development of Resource Description and Access (RDA): The new cataloging standard. *Bilgi Dünyası*, 13(2), 397-417.

Külcü, Ö. (2016). Bilgi içerikli kültürel mirasın yönetiminde yeni gelişmeler. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(4), 640-663.

Library of Congress, Bibliographic Framework Initiative (2023). Erişim adresi <http://www.loc.gov/bibframe/>

Library of Congress, Program for Cooperative Cataloging, Post-Implementation Hybrid Bibliographic Records Guidelines Task Group, Report of the PCC Post-Implementation Hybrid Bibliographic Records Guidelines Task Group RDA Database Enrichment 233

Library of Congress, MARC 21 Format for Bibliographic Data (2014). Erişim adresi: <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/>

Library of Congress Program for Cooperative Cataloging Policy Committee, PoCo Discussion Paper on RDA Implementation Alternatives (2011) Erişim adresi: <http://www.loc.gov/catdir/pcc/PoCo-RDA-Discussion-Paper040511.pdf>

Library of Congress, Program for Cooperative Cataloging, Task Group on Hybrid Bibliographic Records, Report of the PCC Task Group on Hybrid Bibliographic Records (2011). Erişim adresi: <http://www.loc.gov/aba/cc/rda/RDA%20Task%20groups%20and%20charges/Hybrid-Report-Sept-2011.pdf>

Library of Congress, Program for Cooperative Cataloging, Post-Implementation Hybrid Bibliographic Records Guidelines Task Group, Report of the PCC Post-Implementation Hybrid Bibliographic Records Guidelines Task Group (2012). Erişim adresi:

<http://www.loc.gov/aba/pcc/rda/RDA%20Task%20groups%20and%20charges/PCC-Hybrid-Bib-Rec-Guidelines-TG-Report.docx>

Library of Congress, Program for Cooperative Cataloging, PCC Guidelines for the Application of Relationship Designators in Bibliographic Records (2013). Erişim adresi <https://www.loc.gov/aba/pcc/sct/documents/rel-desig-guide-bib.pdf>

MarcEdit Development (2023), Erişim adresi <http://marcedit.reeset.net/>

OCLC, OCLC RDA Policy Statement (2013). Erişim adresi: [https://www.oclc.org/en/search-results.html#q=rda&f:@content_type=\[0xx%20Fields\]](https://www.oclc.org/en/search-results.html#q=rda&f:@content_type=[0xx%20Fields])

Ötügen, A. (1947). *Bibliyotekçinin El Kitabı: Bibliyotek Bilgisi-Enstrüksiyon Denemesi-Bibliyografya ve Nazariyeleri*. Ankara: M.E.B.

Özusağlam, E., Selçuk, U. M., & Fen, U. F. L. (2009). Aksaray Üniversitesi Kütüphane Yazılımı Seçimi: Niye KOHA'yı Seçtik. Akademik Bilişim, 9.

Özyurt, K. (2017). *Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin kataloglama uyumu ölçümü üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Prytherch, P. (Ed.) (2005). Harrod's librarians' glossary and reference book (10th ed.). Ashgate.

Reitz, J. M. (2004). Dictionary for library and information science. Westport, Conn.: Libraries Unlimited.

Tillett, B. B. (2001). The FRBR model (functional Requirements for bibliographic records). OCLC. Erişim adresi: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1e0b11adbd97a3d33639b3a15a7ec4f60e09061d>

Tonta, Y. (2005). Bibliyografik Kayıtlar için İşlevsel Gereker (FRBR) Kavramsal Modeli., *Prof. Dr. Nilüfer Tuncer'e Armağanı* içinde ss. 278-290.

Tosaka, Y ve Park, J. (2013). RDA: Resource Description & Access – A survey of the current stateof the art. *Journal of the American Society for Information Science & Technology* 64(4), 651-662.

U.S. RDA Test Coordinating Committee, Report and Recommendations of the U.S. RDA Test Coordinating Committee (2011). Erişim adresi: <http://www.loc.gov/bibliographicuture/rda/source/rdatesting-finalreport20june2011.pdf>

Yıldırım, D. (2022). *Dijitalleşme çağında dijitalleşen kütüphaneler ve akademisyenlerin kütüphaneden beklentileri: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Doktora tezi). Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Yılmaz, E. (2004). Üniversite kütüphanelerinde web tabanlı kullanıcı memnuniyeti ölçümü. Akademik Bilişim.